

СТАН ЕКСПОРТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

На сьогоднішній день сільське господарство залишається найперспективнішою галуззю економіки України. З 41,5 млн. га сільськогосподарських угідь, що займають 70 % території країни, і близько 25 % світових запасів чорнозему, сільське господарство є найбільшою експортною галуззю України. У 2020 році аграрний сектор України забезпечив 9,3% Валового внутрішнього продукту.

Виробництво в першу чергу поділяється на дві групи – сільськогосподарські підприємства та домашні господарства. Перші виробляють 55 % валової продукції, що складається з 45 тис. підприємств. Другу групу складають понад 4 мільйони домогосподарств, які обробляють у середньому 1,23 га землі кожне, що виробляє майже 45 % валової продукції сільського господарства.

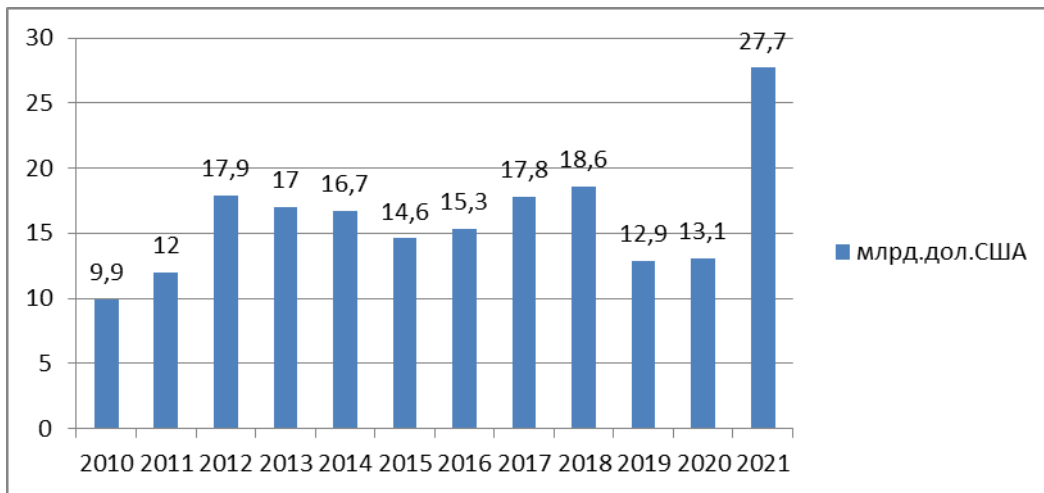
У 2020 році валовий збір зерна склав 65,4 млн. тонн, що все одно втричі більше ніж потреби внутрішнього ринку. При значному покращенні врожайності, за оцінками багатьох експертів, загальний потенціал виробництва зернових в Україні становить 140 млн. тонн [4].

Основою сільськогосподарського експорту як і раніше є експорт сировини, а саме продуктів рослинного походження, зокрема кукурудзи, пшениці, ріпаку, сої. Соняшникова олія є другим за величиною експортним продуктом після кукурудзи, на нього припадає 5,8 млрд. доларів, або 7,6 % усього експорту. Виробляє також значні обсяги птиці, кормових і кормових культур, картоплі, цукрових буряків, різноманітних фруктів і овочів [4].

У 2020 році у зв'язку з погіршенням епідеміологічної ситуації COVID – 19 в світі експорт сільськогосподарської продукції склав лише 13.1млрд . дол. Проаналізувавши діаграму зовнішньоторговельний обіг сільськогосподарської продукції за підсумками 2021 року збільшився на 25% порівняно з 2020 роком .

Найбільшими експортерами української сільськогосподарської продукції у 2021 році : Індія – 7,1% ; Нідерланди – 6,4% ; Єгипет – 5,8 % ; Туреччина – 5,3.

Для України 2022 рік розпочався погано, і це також застало сільськогосподарський ринок України. 24 лютого 2022 року Росія відкрито напала на Україну. Що принесло низку проблем для людей та бізнесу.

Рис.1 Динаміка експорту сільськогосподарської продукції 2010 – 2021 рік
Джерело: складено автором на основі [1, 2].

Експорт більшості сільськогосподарської продукції призупинено. Уряд в умовах воєнного стану встановив нові правила експорту низки сільськогосподарських товарів. Про це повідомив Міністр аграрної політики та продовольства України Роман Лещенко. Це було зроблено задля попередження гуманітарної кризи в Україні, стабільності ринку та задоволення потреб населення у критичних продовольчих товарів Уряд встановив нові правила експорту сільськогосподарських товарів.

Зокрема, згідно з постановою заборонено експортувати: овес; просо; гречку; цукор; сіль; жито; велика рогата худоба, жива. Це означає фактичну заборону експорту. Можна експортувати за умови вказаного декларативного ліцензування: пшеницю і суміш пшениці та жита (меслин); кукурудзу; м'ясо курей свійських; яйця курей свійських; олію соняшникову. Це означає дозвіл експорту із відповідним інформуванням Уряду та видачею безоплатної ліцензії протягом доби[3].

На засіданні Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики було обговорено питання експорту сільськогосподарської продукції. Щомісячний експорт зернових до війни складав 4-5 млн.тонн, тому агросектор забезпечував стабільне надходження валютної виручки. Війна докорінно змінила всі здобутки експортного потенціалу України, адже морські порти заблоковано росією. За інформацією Мінекономіки протягом березня Україна експортувала 1.1 млн тонн кукурудзи, 309 тисяч тонн пшениці, 118 тисяч тонн соняшnikової олії, 40 тисяч тонн соєвих бобів. Це в 4 рази менше, ніж в лютому [3].

Література

1. *Зовнішня торгівля аграрною продукцією – Електронний ресурс – Режим доступу : <https://www.organic-world.net/yearbook/yearbook-2021.html>.*

2. *Експорт сільськогосподарської продукції у 2021 році – Електронний ресурс – Режим доступу: <https://agravery.com/uk/posts/show/na-agroprodovolcu-produkciu-pripadae-blizko-41-u-zagalnomu-eksporti-ukraini>*

3. Міністерство аграрної політики та продовольства України – Електронний ресурс – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/news/uryad-v-umovah-voeynogo-stanu-vstanoviv-novi-pravila-eksportu-nizki-silskogospodarskih-tovariv>

4. *Leading Sectors for US Export and Investments* – [Electronic resource] – Available at: <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/ukraine-agricultural-machinery>.

УДК 330; 331; 339.9

*В.О. Ворона, Ю.С. Кондратенко, студенти гр. 201-ГД
Науковий керівник: Л.М. Титаренко, к.е.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ НОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

В умовах дії шоківих впливів, до яких відноситься російська воєнна агресія та швидкості поширення кризових явищ у світовому економічному просторі, виникає необхідність дослідження проблематики розвитку нової більш стійкої національної економіки. Розвиток нової економіки передбачає здатність економічної системи зберігати та нарощувати життєво важливі параметри і функції на всіх етапах циклічного розвитку в умовах зовнішніх і внутрішніх впливів на державу.

Експерти вважають, що в постраждалих від російської агресії регіонах знаходилось близько 29% українського виробництва [1]. Тому реконструкція потребуватиме комплексного плану, а також фінансування та управління процесом розподілу коштів. Наразі уряд України створив фонд відбудови, а міністерства надають свої пропозиції щодо напрямів відновлення.

Вирішальне значення для успіху загальної відбудови матимуть підтримка українцями важких реформ та їхня уважність до розподілу повоєнних. У пригоді може стати готовність уряду використати ситуацію для осучаснення української економіки та підвищення її конкурентоспроможності та створення більш сталої промисловості.

Також заслуговують на увагу проекти відновлення економіки в інших державах, що свідчать про те, що успіху сприяє тісна інтеграція з Європою, як це сталося із Західною Німеччиною кілька десятиліть тому. Також швидкий розвиток Польщі став наслідком вступу до ЄС: за останні 15 років ВВП країни з розрахунку на особу зріс більш ніж на 80% [2].

Для розвитку нової економіки пріоритетними напрямами державної політики в Україні на повоєнному етапі мають стати: стимулювання інвестиційних процесів; створення сприятливих умов для розвитку бізнесу; спрощення податкової системи; протидія відмиванню доходів, одержаних злочинним шляхом; посилення боротьби з корупцією та забезпечення